

POWSTAWANIE NOWYCH PAŃSTW A BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE

Wprowadzenie

W niniejszym opracowaniu chciałbym zwrócić uwagę na złożoność procesów wpływających na powstawanie nowych państw oraz problematykę prawną, polityczną i bezpieczeństwa międzynarodowego im towarzyszącą. Są to aspekty niezwykle skomplikowane. Podejmę próbę przybliżenia tych zagadnień, oraz ich wyjaśnienia na współczesnych przykładach powstawania nowych państw. Odwołam się do wybranych zagadnień oraz aspektów tworzenia nowych podmiotów prawa międzynarodowego, z uwzględnieniem rozpadu Sudanu, kwestii przyszłości Libii i Belgii, secesji Czarnogóry i Kosowa, zjednoczenia Ludowo-Demokratycznej Republiki Jemenu z Jemeńską Republiką Arabską, powstania państwa na terytorium zależnym jak i niezależnym od jurysdykcji innych państw.

Pojęcie państwa w prawie międzynarodowym

Każdy obywatel potrafi podać przybliżoną definicję państwowości, choćby wskazując na elementy tworzące państwo. W prawie międzynarodowym publicznym definicję państwa można znaleźć w *Konwencji o prawach i obowiązkach państw* przyjętej w roku 1933 w ramach VII. Międzynarodowej Konferencji Państw Amerykańskich w Montevideo¹⁵. Zgodnie z nią o państwie można mówić kiedy występują łącznie trzy elementy: ludność, terytorium, władza. Muszą one spełniać warunek sine qua non – co oznacza nierozzerwalność tych elementów. Czyli bez jednego z tych składników nie można mówić o państwie. Konwencja wymienia jeszcze jako czwarty element składowy państwa zdolność do utrzymywania stosunków dypl-

¹⁵ W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 1999, s. 112.

matycznych z innymi państwami, ale ten warunek można uznać za cechę podmiotowości międzynarodowej, a nie jej przesłankę¹⁶.

Konkretyzując wymóg terytorium państwowego należy go określić jako obszar lądowy, morski, powietrzny, podziemny, nad którymi rozciąga się jurysdykcja państwa¹⁷. Z kolei najprościej definiując pojęcie ludności można stwierdzić, że jest to ogół osób zamieszkujący terytorium danego państwa i podlegający jego jurysdykcji¹⁸. Co do wymogów minimum ilościowego ludności, powierzchni terytorium jako takich nie ma. Ostatni element składowy państwa czyli władzę można określić jako zdolność organów państwa do rzeczywistego sprawowania jurysdykcji w stosunku do osób i rzeczy znajdujących się na terytorium państwa¹⁹.

Uznanie państwa na arenie międzynarodowej

Aby mogło powstać nowe państwo i zarazem zostać uznane przez społeczność międzynarodową za w pełni legalny podmiot prawa, musi spełnić określone warunki zdefiniowane między innymi w Karcie Narodów Zjednoczonych, w której zostały zawarte podstawowe zasady prawa międzynarodowego²⁰. Wśród nich do najważniejszych należy zasada wyrażona w *art. 2 ustęp 4 KNZ*: „Wszyscy członkowie powstrzymają się w swych stosunkach międzynarodowych od groźby użycia siły lub użycia jej przeciwko integralności terytorialnej lub niezawisłości politycznej któregokolwiek państwa bądź w jakikolwiek inny sposób niezgodny z celami Organizacji Narodów Zjednoczonych.”. Oznacza ona tym samym, że nabycie terytorium drogą przemocy nie może zostać uznane za legalne. Z powyższego artykułu wynika także to, że to państwa mają samodzielnie bez ingerencji z zewnątrz decydować o swoim losie, a co za tym idzie ewentualnych zmianach terytorialnych. Z tą zasadą wiąże się także zakaz dla państw postronnych w postaci pomocy w organizowaniu, finansowaniu i wspieraniu grup, które mogą zagrozić integralności innego państwa celem wtargnięcia na jego terytorium. Są to ważne regulacje, niestety często łamane. Ostatnią zasadą mającą szczególne znaczenie dla powstania państwa jest zasada samostanowienia narodów²¹. Wynika z niej zdolność do decydowania o ustroju państwa w ujęciu prawnym, gospodarczym.

¹⁶ Tamże, s. 112.

¹⁷ R. Bierzanek, J. Symonides *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2005, s. 194.

¹⁸ Tamże, s. 255.

¹⁹ J. Barcik, T. Srogosz, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2007, s. 130.

²⁰ Tamże, s. 30–33.

²¹ Artykuł 55 KNZ.

Przestrzeganie powyższych zasad w procesie powstawania nowego państwa ma szczególne znaczenie w kwestii uznania go przez inne państwa na arenie międzynarodowej. Samo uznanie to akt jednostronny podmiotu międzynarodowego stwierdzający, że dany stan faktyczny lub fakt jest zgodny z prawem międzynarodowym²². Uznanie może mieć formę *de iure* i *de facto*²³. Pierwsze z nich jest bezwarunkowe i nie da się go odwołać, drugie z kolei jest niepełne i opiera się na pewnych warunkach, a co za tym idzie da się je odwołać.

Na uznanie państwa ma wpływ przede wszystkim legalność jego powstania zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego oraz suwerenność, którą można określić zgodnie z definicją prof. L. Ehrlicha jako samowładność i całościowość²⁴. Przy czym pierwszy element oznacza niezależność od innych podmiotów prawa, a drugi wyraża się jako zdolność do kształtowania wszystkich stosunków prawnych na terytorium państwa.

Nieuznanie państwa na arenie międzynarodowej

Sam fakt uznania wiąże się z możliwością nawiązania pomiędzy państwami relacji dyplomatycznych, gospodarczych, etc. Co się stanie jeśli dany podmiot nie zostanie uznany? Czy akty prawne wydane przez taki podmiot będą mogły zostać uznane za ważne, co się stanie jeśli ktoś będzie próbował się na nie powoływać? Sam fakt nieuznania nie ma w krótkim okresie czasu większego wpływu na dany podmiot, nie zmienia to jego funkcjonowania, ani też działalności na jego terytorium. Problem pojawia się w przypadku, gdy jednostki prawne z podmiotu nieuznanego próbują rozpocząć działalność na terytorium państwa uznawanego lub gdy dochodzi do sporu w kwestii prawa międzynarodowego prywatnego np.: podziału majątku pomiędzy małżonkami będącymi obywatelami różnych państw. Są to sprawy zawile i z reguły kłopotliwe w rozwikłaniu, ale możliwe do rozstrzygnięcia, jeśli uzna się, że gdzie „skutki prawne czynności podlegają ocenie, jako prawo obowiązujące w miejscu dokonania czynności – bez badania podstaw jego obowiązywania”²⁵. Co do osób

²² W. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo...*, s. 229.

²³ Tamże, s. 232.

²⁴ L. Ehrlich, *Prawo narodów*, Kraków 1947, s. 104.

²⁵ P. Czubik, *Dokumenty z państw nie uznanych w obrocie cywilno prawnym*, w: *Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego*, vol. VII, A.D. MMLIX, s. 121.

prawnych, a tym bardziej orzeczeń sądowych państw nieuznanych mogą one zostać uznane za nielegalne²⁶.

Republika Cypru Północnego

Obecnie jako przykłady państw nieuznawanych można podać: Republikę Cypru Północnego, Abchazję i Osetię Północną. Pierwsze państwo powstało na skutek zaszłości historyczno-narodowościowych oraz przebywania na jednej wyspie ludności pochodzenia greckiego i tureckiego. Początki konfliktu sięgają jeszcze czasów panowania Otomańskiego na wyspie. Cypryjscy Grecy w trakcie jego trwania dążyli do zjednoczenia z Grecją, czemu sprzeciwiała się turecka mniejszość. Pomimo działań ONZ konflikt miał krwawy przebieg, w trakcie którego czynny udział brały wojska tureckie. Ostatecznie pomimo wysiłków społeczności międzynarodowej doszło do podziału wyspy. 15 listopada 1983 roku mniejszość turecka ogłosiła niepodległość Tureckiej Republiki Cypru Północnego²⁷. Spotkało się to z sprzeciwem ONZ, wyrażonym w rezolucji, w której przedstawiono ubolewanie wynikające z secesji, nie uznanie Cypru Północnego oraz złamanie prawa międzynarodowego powstałe na skutek nielegalnej deklaracji niepodległości łamiącej wcześniejsze ustalenia prawne gwarantujące niepodzielność terytorium Cypru²⁸.

Organizacja Narodów Zjednoczonych miała się jeszcze niejednokrotnie odnieść do sytuacji cypryjskiej, potwierdzając swoje wcześniejsze zdanie i dalej nie uznawać legalności Cypru Północnego²⁹. Jedyne Turcja uznała to państwo. Miało to w przyszłości rzutować szczególnie na relacje turecko-greckie. Pomimo wysiłków ONZ w celu przywrócenia niepodzielności wyspy do tej pory się to nie udało. Sytuacja Cypru prowadziła i pewnie będzie dalej prowadzić do zatargów pomiędzy Turcją, a Grecją oraz innymi państwami. Było to szczególnie widoczne w trakcie procesu akcesyjnego Republiki Cypryjskiej do Unii Europejskiej, któremu ostro sprzeciwiał się Cypr Północny wraz z Turcją. Po 1 maja 2004 roku sytuacja uległa zmianie, gdyż to Grecy zaczęli stawiać warunki w sprawie negocjacji UE z Turkami. Tego typu konflikt szkodzi integracji europejskiej i może stanowić zarzewie konfliktu zbrojnego. Pomimo ciągłych wysiłków wciąż nie udało się osiągnąć kompromisu w sprawie jedności wyspy.

²⁶ Tamże, s.121.

²⁷ J. Szatkowska, *Cypr*, [w:] *Encyklopedia świat w przekroju 1982–1983*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1985, s. 76.

²⁸ Rezolucja RB ONZ nr 541 (1983).

²⁹ Rezolucja RB ONZ nr 550 (1984).

Abchazja i Osetia Północna

Nieco inny charakter miała sprawa Abchazji i Osetii Północnej – działania zmierzające do odłączenia tych regionów od Gruzji prowadziły one już od lat 90. XX wieku. Przełom nastąpił przy wsparciu Rosyjskim w 2008 roku, na skutek wojny gruzińsko-rosyjskiej. Te dwie republiki ogłosiły niepodległość i odebrały się od Gruzji. Co spotkało się z potępieniem ze strony społeczności międzynarodowych. Gruzja uznała to za dążenia imperialistyczne Rosji w tym rejonie świata. Najważniejszym państwem jakie uznało niepodległość tych republik jest Rosja³⁰. Tak niewielkie poparcie wiąże się głównie z pogwałceniem zasad prawa międzynarodowego do pokojowego stanowienia narodów, oraz nieingerencji w sprawy innych państw. Z kolei zarzuty wysuwane przez Gruzję wydają się mieć podstawy, o czym świadczy zawarcie np.: porozumienia o rozmieszczeniu systemu rakiet obrony przeciwlotniczej S-300 w Abchazji³¹ czy też zawarcie umowy wojskowej na 49 lat z Osetią Południową przez Rosję³². W ten sposób te dwie republiki w coraz większym stopniu uzależniają się od Moskwy. Co za tym idzie w przyszłości mogą stać się jej bazami wypadowymi w rejonie Kaukazu. Brak zdecydowanych działań ze strony ONZ, może wpłynąć w przyszłości na dalsze zaognianie sytuacji na Kaukazie, a co za tym idzie na destabilizację regionu i eskalację konfliktów. Może to godzić w bezpieczeństwo międzynarodowe nie tylko państw regionu, ale w szerszej perspektywie zagrażać innym sąsiadom Federacji Rosyjskiej. Kto wie kiedy i gdzie znajdzie się następna Republika Abchazji, może się okazać, że będzie bliżej nas niż możemy przypuszczać na chwilę obecną. Nieuznanie jakiegoś państwa przez Polskę skutkuje głównie nieuznawaniem dokumentów urzędowych takiego podmiotu³³.

³⁰ Niepodległość Osetii Południowej i Abchazji uznały jeszcze: Wenezuela, Nikaragua oraz Nauru.

³¹ S. Błagov, *Rosyjski szach-mat w Abchazji, Osetii Południowej*, [\(http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/artukul,765,Rosyjski_szach-mat_w_Abchazji_Osetii_Poludniowej\)](http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/artukul,765,Rosyjski_szach-mat_w_Abchazji_Osetii_Poludniowej). (2010-08-23).

³² Ł. Reszczyński, *Perspektywy funkcjonowania Abchazji i Osetii Południowej*, [\(http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/artukul,807,Perspektywy_funkcjonowania_Abchazji_i_Osetii_Poludniowej\)](http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/artukul,807,Perspektywy_funkcjonowania_Abchazji_i_Osetii_Poludniowej) (2010-10-06).

³³ P. Czubik, *Dokumenty z państw nie uznanych w obrocie cywilno prawnym*, w: *Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego*, vol. VII, A.D. MMIX, s. 133.

Powstanie państwa w teorii

Legalne powstanie państwa może nastąpić na drodze: rozpadu państw, secesji, inkorporacji, powstania na terytorium zależnym oraz niezależnym od jurysdykcji innych państw. U podłoża dążenia do nowego państwa mogą leżeć konflikty narodowościowe, etniczne, brak poszanowania praw i wolności człowieka, dyskryminacja, rozpad struktur państwa i co za tym idzie niezdolność do zapewnienia minimum gwarancji opieki państwa dla obywateli. Nie mniej powstanie nowego państwa może oprócz nowych możliwości nieść także zagrożenia w postaci destabilizacji relacji politycznych i układów obowiązujących w danym rejonie świata. Z drugiej jednak strony powstanie państwa stwarza nowy rynek handlu, często prowadzi do wygaszenia konfliktów oraz poprawy bytu ludności. Osobną kwestię stanowi sukcesja zobowiązań międzynarodowych po poprzednim państwie. Tą kwestię reguluje głównie *konwencja NZ o sukcesji państw w odniesieniu do traktatów z 1978 roku*.

Wyróżniamy sukcesję całkowitą i częściową. Pierwsza ma miejsce gdy państwo poprzednik przestaje istnieć i traci podmiotowość międzynarodową, a druga zachodzi gdy państwo poprzednik istnieje³⁴. Trudno jest oceniać skutki formowania nowego podmiotu międzynarodowego w krótkim czasie po jego powstaniu. Całościowa ocena wymaga wielu analiz oraz czasu by jednoznacznie wskazać pozytywne i negatywne efekty powstania nowego tworu państwowego.

Powstawanie państwa w praktyce

Rozpad Sudanu

Omawiając kwestię powstawania państw na skutek rozpadu, należy wyjaśnić, że jest to proces w trakcie którego główne państwo rozpada się na dwa lub nawet kilka mniejszych. Przy czym następuje podział terytorium, wyznaczenie nowych granic państwowych. Przykładem, który dobrze obrazuje tego typu drogę jest Sudan. Podłożem rozpadu Sudanu był konflikt między północą, zamieszkałą głównie przez Arabów i tworzącą rząd centralny w Chartumie, a dużo słabiej rozwiniętym południem, zdominowanym przez chrześcijan³⁵.

Rozpad Sudanu poprzedzony był jego upadkiem, który objawiał się w braku działań ze strony władz w celu ochrony ludności cywilnej. W takiej sytuacji ONZ

³⁴ J. Barcik, T. Srogosz, *Prawo...*, s. 141.

³⁵ http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/kraj,Sudan,problemy,Konflikt_polnoc-poludnie.

musiał podjąć interwencję by utrzymać bezpieczeństwo międzynarodowe, które należy rozumieć także jako ochronę obywateli, w sytuacji gdy władza państwowa nie może tego sama zapewnić³⁶.

Efektom wieńczącym te działania było referendum przeprowadzone w dniach 9–15 stycznia 2011 roku, zakończone podziałem Sudanu na część południową i północną. W którym za podziałem wypowiedziała się niemal cała ludność południa Sudanu³⁷. Oba państwa stają teraz przed kwestią regulacji umów pomiędzy sobą dotyczących wydobycia ropy naftowej będącej podstawą gospodarki jednego jak i drugiego państwa³⁸. Co ma ogromne znaczenie także dla gospodarki światowej, która gwałtownie reaguje na wszelkie zmiany dotyczące tego surowca. Kolejną sprawą jest kwestia uregulowania granic, z których wyznaczono tylko około 80%. Przed Sudanem Południowym – najmłodszym państwem świata jeszcze wiele problemów i kwestii do rozwiązania, ale państwo to jest na dobrej drodze by to osiągnąć.

Kwestia Libii

Przy rozpadzie państw warto zwrócić uwagę na jeszcze dwa państwa, które formalnie utrzymują jedność państwową, choć widać już teraz rysy w ich strukturach. Pierwszym przykładem jest Libia ogarnięta wojną domową, pomiędzy powstańcami dążącymi do reform, a przywódcą państwa Muammarem Kadafim. Nikt nie przewidywał do czego doprowadzą zamieszki z początku lutego 2011 roku. Świat jak i powstańcy sądzili, że uda im się pójść drogą Egiptu, niestety nie udało się to i obecnie mamy dwie stolice libijskie powstańczą w Bengazi, której władze uznała Francja i oficjalną w Trypolisie. Jeśli wojska międzynarodowe zdołają obronić powstańców być może dojdzie do rozpadu Libii, na część powstańczą, która kontroluje część terytorium Libii, ma własną władzę i poparcie miejscowej ludności. Ciężko jest mi wyobrazić sobie sytuację w której Kadafi zwyciężyła by to klęska państw zachodnich, z drugiej strony jednak żadne państwo nie chce wysłać misji lądowych w celu rozstrzygnięcia tej patowej sytuacji. Kwestia Libii jest poważnym problemem i wymaga rozwiązania, gdyż woja pochłania kolejne ofiary.

³⁶ T. Srogosz *Państwo w prawie międzynarodowym – konieczność modyfikacji pojęcia?* s. 27, w: *Przegląd Prawa Publicznego* nr 9, wrzesień 2008.

³⁷ <http://southernSudan2011.com/>.

³⁸ <http://www.ms.gov.pl/files/Informator%20ekonomiczny%20-%20pdf/Sudan/Sudan%2003.pdf>.

Problem Belgii

Inną sprawą jest Belgia, która jest niejako centrum Zjednoczonej Europy. Jej problem wydaje się czysto prozaiczny, gdyż dotyczy kwestii niemożności wyłonienia rządu. Z pozoru problem ten wydaje się nie mieć większego znaczenia, ale to tylko pozory w rzeczywistości jest to wyraz głębokiego kryzysu w jakim jest belgijska demokracja. Niemożność wyłonienia reprezentacji narodu w postaci władzy od 13 czerwca 2010 roku potwierdza tylko wewnętrzny podział Belgii na Flamandów i Walonów oraz ich wyrazu braku akceptacji dla obecnego stanu państwa. Sytuacja pomimo licznych działań politycznych nie ulega zmianie i pozostaje otwarta, myślę, że ten stan długo się nie utrzyma, być może wkrótce w sercu Europy dojdzie do rozpadu.

Secesja Czarnogóry i Kosowa

Państwa mogą powstawać także na skutek secesji czyli sytuacji w której od państwa odłącza się region z którego powstaje nowe państwo. Tak było w przypadku Czarnogóry, która na drodze pokojowej zakończonej w referendum 3 czerwca 2006 roku odłączyła się od Serbii³⁹. Dużą rolę w tym procesie odegrała Unia Europejska pełniąc rolę mediatora pomiędzy Czarnogórą, a Serbią. Przyczyną tej secesji był sztuczny związek państwowy pomiędzy Serbią, a Czarnogórą, który miał gwarantować stabilność w tym rejonie Bałkanów. Był on jednak niewydolny i narzucał Czarnogórcom zależność od Serbów. Czarnogóra zmagając się obecnie z problemami związanymi z mniejszością Serbską, oraz dążeniami akcesyjnymi do UE⁴⁰.

Serbowie byli nieprzychylni niepodległości Czarnogóry, gdyż wiązało się to dla nich z możliwością secesji Kosowa co też stało się 17 lutego 2008 roku⁴¹. W tym przypadku sprawa była o wiele bardziej skomplikowana. U jej podłoża leżą różnice narodowościowe w tym rejonie. Kosowo, którego większość mieszkańców stanowią Albańczycy było pod kontrolą Serbów. Dążenia Kosowarów do własnego państwa wiążą się także z tym, że w latach 70 XX wieku posiadali oni szeroką autonomię, którą w następnej dekadzie utracili. Niemniej Kosowo próbowało oddzielić się od Serbii, najpierw pokojowo, ogłaszając niepodległość 19 października 1991 roku, której nie uznała Serbia. Następnie od 1996 roku próbując działań zbrojnych,

³⁹ J. Wojnicki, *Skupstina Republiki Czarnogóry. Organizacja i zasady działania*, „Przełąd Sejmowy” 3(98)/2010, Warszawa 2010.

⁴⁰ W. Stanisławski, *Czarnogóra – Sytuacja polityczna i ekonomiczna* s. 50, w: *Balkany Zachodnie a integracja europejska. Perspektywy i implikacje*, Warszawa 2008.

⁴¹ A. Brzezińska, *Polityka Unii Europejskiej wobec Kosowa jako przedmiot debaty przedwyborczej w Serbii*, w: „Analizy Natolińskie” 5(28)2008.

zakończonych akcjami pacyfikacyjnymi i mediacjami społeczności międzynarodowej. Między innymi RB ONZ wydała *rezolucję nr 1199* wzywającą do zaprzestania pacyfikacji Kosowa⁴². Status Kosowa ustabilizowała *rezolucja RB ONZ nr 1244*, na mocy której odpowiedzialność w prowincji przejęło NATO⁴³. Nie zmieniło to jednak dążeń Kosowa do niepodległości co ziściło się w 2008 roku. Serbowie oprostowali tą deklarację i poprosili MTS o wyrażenie opinii co do legalności deklaracji niepodległości⁴⁴.

MTS wydał opinię doradczą, którą często mylnie utożsamia się z wyrokiem w której stwierdził, że prawo międzynarodowe nie zabrania ogłaszania niepodległości, a deklaracja Kosowa jest legalna. Zaznaczył także, że *rezolucja RB ONZ nr 1244* ustanawiała tymczasowy stan Kosowa i nie zawierała zakazu ogłaszania niepodległości. Stąd też deklaracja nie naruszyła rezolucji⁴⁵. Co do samego aktu niepodległości Trybunał wskazał, że nie podpisały go organy tymczasowe działające na zasadach rezolucji RB ONZ tylko jak wynika z samej deklaracji „Demokratycznie wybrani liderzy narodu” o czym świadczyć ma podpis prezydenta pod nią⁴⁶. Ta opinia ostatecznie potwierdziła legalność Kosowa, nie rozwiązała jednak problemów z jakimi się zmagają to młode państwo: korupcja, przestępczość zorganizowana. Dodatkowo relacje międzynarodowe komplikuje fakt nie uznania Kosowa przez większość państw, wpływa to na izolację państwa i utrudnia jego rozwój gospodarczy. Wiąże się to także z szeregiem innych problemów, choćby z kwestią granic, których bez wiz nie da się przekroczyć. Głównym problemem Kosowa jest zabieganie na arenie międzynarodowej o szersze uznanie swej podmiotowości międzynarodowej co jest kluczem do rozwoju państwa.

Zjednoczenie Jemenu

Państwa mogą powstać również na drodze zjednoczenia czyli połączenia się państw w jeden organizm. Przykładem takiego połączenia było zjednoczenie Ludowo-Demokratycznej Republiki Jemenu z Jemeńską Republiką Arabską w roku 1990 i utworzenia Republiki Jemenu. Nowy twór państwowy musiał ujednoczyć system gospodarczy i polityczny.

⁴² Rezolucja RB ONZ nr 1199 (1998).

⁴³ Rezolucja RB ONZ nr 1244 (1999).

⁴⁴ A. Brzezińska *Między Unią Europejską a Kosowem Dylematy polityki zagranicznej Republiki Serbii*, „Analizy Natolińskie” 6(48) 2010, s. 1.

⁴⁵ P. Daranowski, *Precedens Kosowa a przyszłość Bośni i Hercegowiny*, s. 9.

⁴⁶ Zob. więcej: <http://okonabalkany.blox.pl/2010/07/Kosowo-Serbia-troche-o-uzasadnieniu-trybunalu.html>.

Powstanie Niemiec

Inną metodą powstawania nowego państwa jest inkorporacja, czyli włączenie jednego państwa do drugiego. Za przykład może posłużyć włączenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej do Niemieckiej Republiki Federalnej. Odbyło się to przy udziale państw odpowiedzialnych za strefy okupacyjne Niemiec po II Wojnie Światowej⁴⁷. Utworzenie w 3.10.1990 roku zjednoczonego państwa niemieckiego wpłynęło znacząco na wzmocnienie pozycji nie tylko samego państwa niemieckiego, ale także Europy. Obecnie Niemcy są znaczącą siłą w Unii Europejskiej, ich gospodarka, potencjał ludnościowy jest jednym z największych na kontynencie. Mają realny wpływ na kształtowanie polityki UE. Powstanie zjednoczonych Niemiec było także kropką nad „i” oznaczającą koniec Radzieckich wpływów w tym rejonie Europy.

Terytoria zależne

Państwa mogły również powstawać na terytoriach zależnych od jurysdykcji innych państw co było związane z procesem dekolonizacji Świata. Tą kwestię regulowała *Deklaracja w Sprawie Przyznania Niepodległości Krajom i Narodom Kolonialnym* przyjęta przez NZ⁴⁸. Obecnie tego typu terytoria już nie występują, ostatnim państwem, które uzyskało status prawnomiędzynarodowy była Republika Palau stało to się to 1. 10. 1994 roku.

Sealandia

Duże kontrowersje w doktrynie budzi natomiast powstawanie państw na terytoriach niezależnych od jurysdykcji innych państw, np.: na wodach międzynarodowych. Terytoriami niezależnymi są także: przestrzeń kosmiczna, międzynarodowa przestrzeń powietrzna.

Sztandarowym przykładem takiego quasi podmiotu państwowego była Sealandia. Emerytowany wojskowy Roy Bates kupił nieczynną platformę przeciwlotniczą w 1967 roku. Zamieszkał na niej wraz z rodziną. Dysponując terytorium, ludnością⁴⁹

⁴⁷ M. Zawilska-Florczuk, A. Ciechanowicz, *Jeden kraj, dwa społeczeństwa? Niemcy 20 lat po zjednoczeniu*, w: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Warszawa luty 2011, s. 12.

⁴⁸ R. Andrzejczuk, *Prawa człowieka podstawą prawa narodów do samostanowienia*, Lublin 2004, s. 165.

⁴⁹ W późniejszym okresie platformę zamieszkiwało 5 osób.

Roy Bates proklamował utworzenie państwa powołując się na zasadę efektywnego okupowania ziemi. By otrzymać trzeci element państwa czyli władzę ogłosił się królem. Sprawa tego quasi państwa nie budziła większych kontrowersji do czasu, gdy doszło do ostrzelania łodzi patrolowych Wielkiej Brytanii⁵⁰. Na skutek procesu sąd Wielkiej Brytanii orzekł, że zajęcie miało miejsce poza brytyjskimi wodami terytorialnymi i i sprawa nie podlega jego jurysdykcji.

W 1978 roku doszło do nieudanego zamachu stanu, na skutek, którego do niewoli króla Sealandii dostali się obywatele niemieccy i holenderscy⁵¹. Rządy tych państw zwróciły się najpierw do władz Wielkiej Brytanii w celu uwolnienia jeńców, ale te odesłały ich do króla Sealandii, powołując się na wcześniejszy wyrok sądu brytyjskiego⁵².

To quasi – państwo miało własną flagę, walutę, konstytucję, stronę internetową⁵³. Na początku 2006 roku wystawiono ją na sprzedaż. W tym czasie straciła element ludności i nie można już mówić w jej przypadku o państwowości. Przykład tego quasi – państwowego podmiotu pokazuje jakie mogą wystąpić sytuacje w prawie międzynarodowym i z jakimi komplikacjami mogą się wiązać. Sealandia dawała możliwość rejestrowania firm co mogło prowadzić do nadużyć finansowych. Nie było też możliwości kontrolowania tego co się dzieje na platformie przez społeczność międzynarodową. Próba likwidacji tego państwa przez poszerzenie wód terytorialnych przez Wielką Brytanię nie przyniosła oczekiwanego skutku⁵⁴. Sealandia była cybernetycznym rajem, gdzie swoje serwery miały różne organizacje. Jej wartość szacowano na 750 mln euro⁵⁵.

Zakończenie

Kwestie związane z tworzeniem nowych państw wciąż pozostają aktualne, gdyż istnieją takie narody jak Kurdowie, które wciąż nie mają własnych państw, a dążą do nich, nie raz płacąc za to najwyższą cenę. Prawem wszystkich narodów jest możliwość samostanowienia, którego zagwarantowanie jest niezbędne dla skutecznej ochrony indywidualnych praw człowieka. Bez własnej państwowości jest

⁵⁰ J. Barcik, T. Srogosz, *Prawo...*, s. 129.

⁵¹ http://principality-of-sealand.eu/chronologie/chrono_e.html.

⁵² J. Barcik, T. Srogosz, *Prawo...*, s. 129.

⁵³ <http://www.sealandgov.org/>.

⁵⁴ J. Barcik, T. Srogosz *Prawo...*, s. 129.

⁵⁵ <http://manager.money.pl/styl/highlife/artukul/sealandia;-;milion;euro;za;metr,110,0,214126.html>.

trudno mówić o tych prawach, gdyż są często łamane. Prawa międzynarodowego nie można traktować w ramach sztywnych konwenansów, prawo musi odpowiadać określonym realiom i proponować rozwiązania danych problemów. Czas pokaże czy zasygnalizowane w opracowaniu spostrzeżenia w kwestii Libii i Belgii okażą się trafne. Sądzę, że przyszłość nie raz zaskoczy kwestiami związanymi z powstawaniem nowych państw, gdyż wciąż wiele w tej materii problemów pozostało nierozwiązanych.